

KELETI ÚJSÁG

Előfizetési árak:
 Egy hónapra ... 20 - korona
 Három hónapra ... 55 - korona
 Félévre ... 100 - korona
 Évesre ... 180 - korona
 Egyes szám ára 80 fillér

Politikai napilap

Felelős szerkesztő: SZENTMIKLÓS JÓZSEF

Megjelenik minden reggel.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Egyetem-utca 3. szék.
 Telefonszám 884
 Kiadványaink utánnymosás nélkül

A német valutáért

Bukarest, okt. 6

A „Viitorul” jelenti Nauenből: A német néppárt részéről az október 1-én tartott nemzetgyűlési ülésen a német valuta kérdésében előterjesztett interpellációra Erzberger pénzügyminiszter a következőkben felelt:

— Az idegeneknek irántam való bizalmatlansága elleni eredményes küzdelem gyanánt közölhetem, hogy sikerült Hollandiában egy nagyobb valutárius hitelt szerezni az árak rendelkezésére. Ői éves háború után nem lehet a népek bizalmát a állásfoglalásait tökéletesen és azonnal helyreállítani. Elegendő, ha a visszaállításra példákat mutathatunk fel.

Felsőszilézia autonómiája

Bukarest, okt. 6

A „Viitorul” jelenti Nauenből: A poroszok és a felsősziléziai képviselők között teljes az egyetértés. Felsőszilézia széles alapon nyugvó autonómiát kap, amilyen-nél a porosz tartományok rendelkeznek és a porosz harmány hozzájárulásával Ditto titkos tanácsost Felsőszilézia elnökévé nevezték ki. A központi párt meg van elégedve az autómórával. Ezzel minden további propaganda megszűnt.

Pénzszegény az extrirály

Bécs, okt. 6

A bécsi lapok közlik a következő levelet: Isten tisztelt Szerkesztőség! Mint Károly volt császár és király bécsi megbízottja, kijelentem, hogy mindama közlemények, melyek arról szólnak, hogy a volt király és császár Svájcban Spanyolországba költözik családjával, — nem felelnek meg a valóságnak. Ha jelenlegi tartózkodási helyéről elkölöszne a volt királyi család, ez csak Svájcban belül történne és csak az esetben, ha a koronaárfolyam csökkenése a rendelkezésre álló csekély készpénz-állományt tekintve, a volt királyi család háztartásának további mérséklését tenné szükségessé. Tisztelettel: Dr. Schager, Bécs, Lager gasse 3.

A magyar béke-delegáció

Bukarest, okt. 6

A „Dacia” jelenti Lyonból, hogy a londoni „Times” írja: A békekonferencia titkára úgy tervezte, hogy a magyar béke-delegáció október 19-én jelenjen meg Párisban, vagy valamelyik elővárosában, hogy a feltételeket átvegye és a tárgyalásokat megkezdhesse.

Antant-körökben az az elhatározás nyilvánult meg, hogy addig az időpontig Magyarországon ejtsék meg a választásokat.

Azok a politikai bizottságok, amelyeket az antant hatalmak Budapestre elküldtek, mindent elfognak követni, hogy a budapesti kormányalakítás ügyét és a nemzetgyűlési választások kérdését a külföldi határnapig megoldják.

HÁBORU NÉLKÜL

**

Párisban nem tartanak új háborútól — Wilson nem akarta küzdeni D'Annunziót — Fiume sorsa és az olasz nép — Választások a kamara feloszlatása után — A kinalak bucsuja

Kolozsvár, okt. 6

A párisi konferencia munkájáról és a béke eseményeiről érkező híreink a következők:

Felozlatták az olasz kamarát

Bukarest, okt. 6

A „Romanimea” jelenti: A kormány előterjesztésére az olasz király aláírta azt a rendeletet, mely a kamarát felozlatja.

A kamara felozlatását az olasz sajtó csaknem egyhangúlag követte. A szombati ülésen történt incidensek pedig ezt elkerülhetetlenné tették.

A választások meg fogják adni az olasz nemzetnek az alkalmat, hogy a kormány mellett nyilatkozzon meg.

A hangulatból ítélve, a választási küzdelmek nagyon elkeseredettek lesznek. A választások november 10-én kezdődnek.

Nehéz új háborút indítani

Bukarest, okt. 6

A „Jurnalul” jelenti: Az olasz katonák meg vannak győződve, hogyha a jugoszlávok valamilyen agresszív lépésre szánnának rá magukat, az egész Olaszország D'Annunzio céljait támogatná. A helyzetet az teszi mindenképp sulyossá, hogy az Olaszország és Jugoszlávia közötti harcok Románia és Bulgária felé fognak kiterjedni, felkavarván az egész Balkánt.

A főtanácsos érzi, hogy ország sem képes új háborút vezetni és mégis intézkedéseket tesz annak elkerülésére.

Ugy hiszik, hogyha Olaszország megkezdte a harcot, a gazdasági blokádi miatt nem lesz képes azt folytatni. A szénkrízis súlyos és a blokádi egy hét alatt határozott eredményre vezetne.

Amerika nem fél

Bukarest, okt. 6

A „Romanimea” jelenti: Az amerikai delegáció körében a legutóbbi olaszországi eseményekkel foglalkoztak. Etenken hangoztatják, hogy Wilson elnök legutóbbi válasza szerint Olaszország Fiumét nem kaphatja meg.

Az a hit, hogy az olaszok el fogják fogadni az elnök ajánlatát anélkül, hogy rendkívüli szabályokhoz nyulnának, tulzottnak látszik Dacára annak, hogy a parlament a Nitti kormányának bizalmat szavazott, Olaszországnak Fiume vonatkozó követeléseit is megerősítette és felhatalmazást adott a kormánynak a követelések tárgyalására.

Az amerikaiak megatartása két dolgon alegszik: Az első azok a

magántávírók képzik, amelyekből kiténik, hogy az olasz szocialisták ellenzik a jugoszlávokkal való háborút és forradalommal fenyegetőznek, ha ez mégis megtörténne. A második az a tény, hogy Olaszország gazdaságilag függ az Egyesült-Államoktól és így az amerikaiak kívánságához kell politikájának alkalmazkodni.

Az elnök sajtó orgánumai hangoztatják is ezt és dicsekszenek Amerika gazdasági erejével — Olaszországgal szemben.

Európa tisztában van azzal, hogy az elnök válasza nem oldotta meg véglegesen az adriai kérdést, hanem csak elhalasztotta annak megoldását, mely okból az ellenszenv a francia körökben és más körökben is növekvőben van.

Cáfolják Wilson fiumei követelését

Bukarest, okt. 6

A „L'Independance Roumaine” írja: A Reuter-ügynökség illetékes forrásból értesül, hogy teljesen valótlan az a hír, amely szerint Wilson elnök D'Annunzionak Fiuméből való kiűzését kívánta volna az olasz kormánytól és hogy ennek a kívánságnak visszautasítása esetén az Egyesült-Államok blokádját helyezte volna kilátásba.

D'Annunzio terve

Bukarest, okt. 6

A „Le Progres” írja: A „Secole” tudósítója, kit D'Annunzio fogadott, a következő nyilatkozatokat küldi lapjának, amelyeket Fiume parancsnoka neki elmondott:

— A kikötő épp úgy olasz kell legyen, mint a város. Fiume érdekében és követte az olasz hagyományokat, nagyon bűkezűeknek kell lenniük a hinterland államainak adandó jogok és kereskedelmi kiváltságok engedélyezésében, de a kikötő feletti szuverénitás és a közigazgatás olasz kell legyen. A genuai kikötő a Svéjcnak engedélyezett jogokkal bizonyosságot szolgáltat arról, hogy el lehet kerülni népszövetség aláírt nemzetközi köziítést, amely csak antipathikus és tehetetlen mese, amelynek ismétlése csak az olaszokra néhezedne, mikor az Adriát az egész világ hadiflottája számára nyitva hagyják.

Olaszországban a király ratifikál

Bukarest, okt. 6

A „Viitorul” írja Lyonból: Olaszország királya aláírta a kamara felozlatására vonatkozó okmányt. A pártok meg vannak elégedve, azonban a választások nem pusztán a fiumei kérdésre fognak feleletet adni. A választások ideje

november 16-ára esik. Kérdés, hogy a versaillesi és saint-germaini békekötéseket ez új kamara tárgyalhatja-e. Az olasz alkotmány megengedi a ratifikálást dekrétumok által is, amelyeket majd a kamara utólag ratifikálhat. A király szükség esetén szentesíteni fogja a két békeszerződést.

Bukarest, okt. 6

Az „Universul” jelenti Lyonból: A „Le Temps” szerint Olaszország a versaillesi békét egy dekrétummal fogja ratifikálni. Ez a dekrétum hamarosan meg fog jelenni.

Eltávoztak a kinalak

Bukarest, okt. 6

A „Le Progres” jelenti Lyonból: A kinali békeküldöttség elhagyta Párisot. Elutazása előtt a küldöttség vezetője még egyszer szóltani akart a santungi kérdés ügyében. Így nyilatkozott:

— Gondolatomat, mondta, néhány szóban összefoglalhatom. Nem veszítjük el reményünket, hogy a konfliktus a mi javunkra fog megoldódni, annyira biztosak vagyunk, hogy az igazság előbb, vagy utóbb győzni fog. Egy négyszázmillió lélekből álló és teljes fejlődésben lévő népben jövendőjét csak bizakodással várhatja.

A főtanács határozatai

Bukarest, okt. 6

A „Viitorul” jelenti Lyonból: A szövetségesek legfőbb tanácsa csütörtökön a Quai d'Orsay-n Clemenceau elnöksége alatt ülést tartott. Összeállították azoknak a feltételeknek a névsorát, akik közre fognak működni a Szibériában lévő német és osztrák hadifoglyok hazaszállításánál. Ez a hazaszállítás csak a cseh és jugoszláv foglyok hazatérése után kezdődik meg.

Azt is elhatározta a legfőbb tanács, hogy a Valia páncélos, melyet az angol tengerészek feltartottak, Denikinek fogják átadni.

Megállapították továbbá azokat a feltételeket, melyek mellett a német, osztrák és a semleges országok munkásai résztvehetnek a washingtoni munkás konferencián. Erre nézve az az álláspontja a főtanácsnak, hogy mindenképpen könnyíteni igyekezzen a német, osztrák és semleges államok munkásainak az uttlevelek kiadását, a munkások konferenciának azonban nyilatkoznia kell, hogy a német és osztrák küldöttek közreműködését elfogadják-e?

Tiszta képet Európáról!

Bukarest, okt. 6

Rómából jelenti a „Viitorul”-nak: Október 6-án Brestből az Egyesült-Államokba angolból, franciából, olaszokból és belgákból összeállított bizottság indult utnak. E bizottság feladata világosítani Amerika közvéleményét Európá gazdasági helyzetéről, másként célja, hogy a szövetséges hatalmak között a pénzügyi erők együttműködését előkészítse.

Felfüggesztették az aradi ügyvédi kamara autonómiáját

Arad, okt. 6

Nagyzebenből, a kormányzótanácsból negyfontosságú leirat érkezett ma a törvényeségi elnökhöz: A kormányzótanács az aradi ügyvédi kamara autonómiáját felfüggesztette, az elnökséget és választmányt elmozdította és a kamara élére Avramescu Vazul dr. törvényeségi elnököt, mint kormánybiztot rendelte ki.

A kormányzótanács rendelete vértanúnak találta az ügyvédi kart,

••

Szerbia aláírja az osztrák békét

Bukarest, okt. 6

A „Romanimea” jelenti: Külföldi újságok hírei szerint Szerbia aláírta az osztrák békeszerződést.

Bukarest, okt. 6

A „Diminuta” írja: A „Le Temps”-ből olvassuk, hogy a szerb kormány el van határozva az Ausztriával való békeszerződés aláírására, amit eddig megtagadott és tiltakozott a kisebbségek oltalma ellen. Ugy látják, hogy a fiumei csomóanyag átadásának tulajdonítandó ez a fordulat.

Denikín két tűz között

Bukarest, okt. 6

Az „Universul” jelenti: Az ukránjai helyzetben nem várt fordulat állott be: Kiew környékén, a városról keletre nagy harcok folynak Denikín csapatai és a bolsevisták között.

A szovjet-csapatoknak szeptember 29-é óta Kiewben van a támpontjuk.

Petliura csapatát arra törekzenek, hogy Denikín két tűz közé szorítsák, vagyis a bolsevisták és ukránok frontja közé.

A bolsevisták által elfoglalt területen az élelmiszerek hiánya mind érezhetőbbé válik. A vörös katonáknak nincs ruházatuk és omiatt a lakosságtól ruhát rekvirálnak. A fegyver- és municícihiány nagyban hátráltatja a bolsevisták operációját.

A bolsevista területen a gyárak, állítólag mivel szakmunkásokkal nem rendelkeznek, nem dolgoznak.

Bukarest, okt. 6

A „Romanimea” jelenti: Ukrajnában Petliura tábornok offenzívát kezdett Denikín imperiálista csapatai ellen. Hírek szerint Denikín ajánlatot tett Petliurának a béketárgyalások megkezdésére, de az ukrán vezér visszautasította.

••

Misú külügyministerségének jelentősége

Bukarest, okt. 6

A „L'Orient” írja: A Vojtojanu kormány külügyminiszeri tisztségét tudvalevőleg Misúnak, Románia londoni meghatalmazott miniszterének és Románia jelenlegi első békedelegátusának ajánlották föl. Bizonyosra veszik, hogy Misú elfogadja. Résztétele az új miniszteriumban egyrészt garanciája lesz a szövetségesekkel való szoros egyetértés politikájának, amelyet Románia követni akar, másrészt meg jobban ki fogja domborítani a kormány átmeneti jellegét.

••

Caillaux levelet irt

••

Védelték Clemenceu vádjával szemben — Ő készítette elő a győzelem előfeltételeit — Majd ír egy könyvet

Páris, okt. 6

A „L'Orient” írja: Caillaux Clemenceu miniszter elnökhez a következő levelet írta:

Neuilly, 1919. szept. 26.

Miniszterelnök ur!

Őn tegnap a képviselőház székén szót emelt az 1911-iki politika, az európai egyenlőség politikája ellen, amely ellen őn éle folyamán annyiszor és oly elkeseredetten küzdött. Hány embert, akik valójában hősiesség murkássai voltak az országnak, hurcoltak meg különböző ügyek miatt azért, mert hívei voltak annak az eszmének, amelyet én is igyekeztem szolgálni? A körülmények, amelyek elősegítették a régalmakat, lehetővé tették, hogy számomra egészen külön sorost készítsen, de tegnap beérde világosan mutatja az ellenem irányuló üldözések okát és eredetét. Őn szabadda beszélhetett annak az egyetlen embernek távollétében, akinek egyedül lett volna joga arra, hogy őnök ellenmondjon.

Ugy látom, hogy őn nem annyira magát az 1911-iki szerződést helyteleníti, mint inkább a körülményeket, amelyek között a német provokáció folytán a szerződést megkötöttük. Őn elfelejtette, hogy a parlament együtt volt, amikor az agadii eset megtörtént és kormányom meggyaradta eljárását úgy a szerződésben, mint a kavarásban. Megmondta, hogy tárgyal-

sokat akar kezdeni és senki sem tiltakozott ez ellen.

Másfelől nem tudja őn, hogy a krízis eredetét az 1909 évi februári egyezmény folytán keletkezett tárgyalás képezte, amely egyezményért a felelősség önt terheli s amely egyezmény nem vezetett másra, mint Merckxé germánizálására. Kormányának nem egy jelentékeny tagja van és nem egy magasrangú tisztviselő, akik most az őn oldala mellett dolgoznak és akik minden időben értékes és edzhető munkatársaim voltak, de akik elmondhatják önök, milyen erőfeszítést kellett tenni a tárgyalások folyamán és milyen erélyt kellett kifejteni, hogy az életérdekeikben fenyegetett Franciaországot a bevezetendő béke kivessék.

Egy könyv, mely legközelebb meg fog jelenni, ha ugyan a mai hatalom megengedi, valódi tényállásban fogja megvilágítani a dolgot. Az 1911 évi kormányfő tudta tartani a világ békéjét — de eséni bukott meg és eséni nem tudta a kormány akkori fejének megbízatását, ki több ízben kikérülte az „omni lávirat” cselvetését hazánkban és bizonytalan, feltézetlen szövetségeseknek három évi időtartamot nyert. Ő biztostolta azt az időt, mely a győzelem sarkpontja volt.

Fogadja, miniszterelnök ur, magyarságom kifejezését.

Caillaux.

NÉGY ULTIMÁTUM

••

TOPORZÉKOLT MAGÁBAN A NÉMET TÁBORNOK — KI KELL ŪRITENIE A BALTI VIDÉKEKET — CLEMENCEAU VÁLASZOLT BELGIUM ÚJ TERÜLETEIRŐL

Páris, okt. 6

A párisi lapok túlzottan hangon írnak arról, hogy Goltz német tábornok csapataival még mindig a balti vidékeken van. A „Matin” például így ír:

Napok óta foglalkoztatja a legfelső tanácsot a balti kérdés. Tárgyalják a Goltz tábornok elvonulásának honyodalmaikat. Mert Goltz nem akar elmenni, bár elismeri Fech tábornagynak a fegyverszüneti szerződésben megállapított rendelkezési jogát. Nem teljesíti az elvonulásra kikötött parancsot. Rigát tényleg elhagyta, de Mituban maradt s kétségtelen, hogy most is ott tartózkodik. Nem volt elég Fech tábornagynak négy ultimátuma, hogy őt innen kihajtsa. Egy hónappal ezeiőt a Goltz serege nyolcvanezer emberből állott. Ma százezer embere van.

Julius végén Gough tábornok, a szövetséges misszó főnöke Wilson őrnagy kíséretében megjelent Goltz tábornoknál. Ultimátumot adott át — es volt a Fech harmadik ultimátuma: Goltznak és csapatainak augusztus 31-éig ki kell űriteniök a balti vidékeket és minden hadianyagukat a szövetségeseknek kell átadniök. Ez a feltétel a német tábornokot felizgatta. Hirtelen haragra lobbant, amiért ériatlan könyveken, papiroscsomókon s más elfelén, ami csak kezébe akadt, állott boszút. Még a szövetséget is szétlétpte. A hidegvérű Gough tábornok nyugodtan és zavartalanul folytatta a parancsok leadását, Wilson őrnagy pedig — civilben tekintélyes sportiférius —

igen sejsálta, hogy nem fájhatott ezekhez néhány „caill-piló” pecsétet.

Goltz először vezárolott. Azután a következő megállapodásra jutottak: a németeknek augusztus 15-ére kiírtési tervét kell bemutatniök és ezt a tervet tízezer nap alatt végrehajtaniök. Természetesen, hogy Gough tábornok 15-én a tervet nem kapta meg. Augusztus 20-én újból felkereste Goltzot és aztán visszatért Angliába.

Mituban marad a október elején Goltz?

Há szö hadserege tovább megy, raponként körülbelül kétezer emberrel szaporodik és a kitisztítás egyre nehezebb lesz. Mig egy szép napra halljuk, hogy Goltz a hadseregét elveszítette. Orosz tiszték, akik Németországgal költeleket akarsak összekovácsolni, az egész armádit en bloc átvehetik és orosz nevet adnak neki. Az lenne még egy csincs fogás.

Finnországban, Estlandban, Svédországban és Franciaországban azt kérdezik az emberek: miért vagyunk győzők, ha a leggyőzötteket nem hódítjuk meg?

Válassz egy német jegyzékre

Bukarest, okt. 6

A „L'Independence Roumaine” írja: Közöljük a békekonferencia elnökének a szeptember 1-i és 5-iki német jegyzékekre adott válaszát:

Páris, 1919. szept. 26.

Van szerencsém értesíteni, hogy szept. 1-i és 5-iki jegyzékét megkaptam. Ugy látom, hogy a belga

hatóságok által az eupeni és malmédi területekben tett intézkedések a német kormány tagjainak lelkében nehezen magyarázható felindulást kellettök.

A békeszerződés harmincnyedik szakaszában Németország Belgium javára lemond az eupeni és malmédi kerületekre vonatkozó minden jogáról és igényéről, azzal az egyedüli fenntartással, hogy a Népek Szövetsége a jövőben elrendelheti mindezen területeknek, vagy ezek egy részének Németországhoz való visszacsatolását, ha a lakosság többsége ugyanazon szakaszban megszabott módon kifejezi erre irányuló szándékát.

Ezekből a rendelkezésekből következik, hogy a kérdéses területek fölötti szuverenitás Belgiumra szállott át, még pedig a ratifikációk átnyújtásáról felvett első jegyzőkönyv aláírásának napján. Mindezek következtében mihelyt a békeszerződés hatályba lépett, a belga kormánynak kell elátnia a Németországtól elválasztott területeken a közzolgálatot.

A belga kormány nem vorakodik tárgyalásokba bocsátkozni a német kormánnyal azokról a kérdésekről, amelyek a szerződésnek az eupeni, malmédi kerületekben, a samolgoz Moresneiben és porosz Moresneiben való végrehajtására vonatkoznak. Mindazonáltal feltétlenül kívánja, hogy a német kormány szembesítse a vonakossága kétségbe Belgium kormányzati jogait, amelyeket az említett területekre vonatkozólag az 1919. évi június 28-iki szerződés 32., 38. és 34-ik szakaszaiban elismert.

A német béke a Fehér Házban

Bukarest, okt. 6

A „Viertel” jelenti Nsuenből: Arra a hírre vonatkozólag, hogy az amerikai szenátus elnöksége nem határozta volna el a békeszerződésnek október 22-én való szavazás alá bocsátását, a „Baseler Nachrichten” Párisból nyert értesülés alapján úgy véli, hogy a békeszerződésnek fentartás nélkül való elfogadása, az amerikai szenátus részéről lehetetlennek látszik.

A Párisban tartózkodó amerikaiak körében hasonlóan vélekednek s ezt tartják, hogy Wilson visszavonja a békeszerződést és az eladóválasztások után fogja újból benyújtani, ha meg lesz majd a többsége is.

21. és 25. sz. rendelet módosítása

1. Vétkezőknek nevezetnek azok akik: jóhiszeműleg, rossz szándék nélkül, nyilvános helyeken, állomásokon, vonaton, utcán stb. akár igaz, akár képzelt oly híreket közölnek, terjesztenek, megjegyzésekkel kísérnek, melyek a hadműveletekre, hadi helyzetre és csapatelmozdításokra, katonai hatóságok rendelkezéseire vagy bármily más, a román hadsereget illető kérdésekre vonatkoznak.

2. Mindezek büntényt képeznek, s praetorok ítéletét és büntetését vonják maga után s mint első és utolsó fórum, egy évig terjedhető fogházra és 2000 lei pénzbüntetéssel büntötteknek.

Ha a fenti tényeket kémkedés vagy árulási szándékból követik el, az érvényben levő hadi büntető törvények lesznek alkalmazva.

Az erdélyi ellenőrzési zóna parancsnoka: MARINESCU ezredes

Rikkancs sok pénzt

kereshet a

KELETI ÚJSÁG

árusításával. Jelentkezni lehet a kiadóhivatalban

A románok kivonulnak Budapestről

Goldis László nyilatkozik a helyzetről — Az antant nem kívánta a kivonulást — A nagyhatalmak közvéleménye

Arad, okt. 6

Goldis László, a bukaresti kormány tárca nélküli minisztere haz érkezett Aradra és egy újságíró előtt a legaktuálisabb és legfontosabb kérdésekről így nyilatkozott:

Miért nem vállalkozott Manlu?

— Köztudomású, hogy Manlu csak olyan feltételek mellett akarta elvállalni a miniszterelnökséget, ha a romániai összes pártok egyesültek. Mivel azonban a romániai pártok közt olyan tárgyi ellentétek vannak, amelyek lehetlenné tették az egyesülést, tehát Manlu nem vállalkozott kormányalakításra. Az ellenzéki pártok tudvalevőleg azon az állásponton vannak, hogy minden feltétel nélkül alá kell írni a békeszerződést. Ezzel szemben áll a Bratianu vezetés alatt álló szabadpárt, amely az 1916. augusztus 6-án az antanttal kötött szerződés alapján áll és mivel azt a szerződést teljes egészében az antant most nem akceptálja, tehát Bratianu lemondott a miniszterelnökségről. Én a legnagyobb érdeklődéssel tudom be a liberális pártiak, hogy levonta a politikai helyzet fordulatának következtetését. Egyébként Bratianu, illetve a liberális párt mögött áll Románia lakosságának 90 százaléka. Ez a szabadpárti párt hasonló a Tiszta Kálmán nevű szociális liberális pártjához, amely körül akkor tudvalevőleg Magyarország lakosságának körülbelül 90 százaléka tömörült. Az új kormány sem vállalkozik a békeszerződés aláírására, hanem megcsinálja a választásokat és a parlament elé terjeszti a békeszerződést. Ha a parlament az aláírás mellett dönt, akkor természetesen Románia aláírja a békeszerződést.

Kivonulás Budapestről

— Az antantnak az a jegyzéke, melyet Clerk hozott, nem függ össze a békeszerződéssel. Tudvalevő, hogy a román hadsereg Budapestre az antant engedélye nélkül vonult be. A román hadsereg vezérének az volt az álláspontja, hogy a magyar vörös hadsereget, amely megtámadott bennünket, nem elég megverni, hanem meg is kell semmisíteni és ez csak úgy érhető el, ha az új felvonulásra alkalmatlan összes területeket megszállja.

Románia Clerkekkel küldött válaszában meggyőzően igyekezett az antantot arról, hogy nem is annyira Románia, hanem az antant érdekében cselekedett, amikor Budapestet megszállta és megszállította Magyarországot a bolsevikiekkel.

A hadiszámkányokra vonatkozólag kifejtette a román válasz, hogy nem rekvirálás történik, hanem azoknak a hadianyagoknak és fegyvereknek a visszakeresése, amelyeket Macdensen hadserege hozott el Romániából és Magyarországon hagyott. Macdensen hadserege tudvalevőleg nem

került Németországba. Ezeknek négytizedrészét sikerült már Romániába visszaszállítani. Jegyzékünkben rámutattunk arra is, hogy a román hadsereg szívesen kiüríti Budapestet és visszavonul a Tiszáig, de a következményekért nem vállalja a felelősséget.

Egyébként Clerk a Bukarestben szerzett és eddig elítte ismeretlen volt adatok tudomásvétele után arra kérte a román kormányt, hogy most ne írta ki Budapestet, azonban Románia megszokodik elhatározásához és visszavonul a Tiszáig. Románia ugyanis a történelem után nem helyez olyan nagy súlyt arra, hogy Magyarországon teljesen konsolidált viszonyokat hozjon létre és előbb is lépjen a magyar területekre.

Ha Románia sem írja alá a békeszerződést

— Semmilyen súlyos következményeket nem von maga után a

békeszerződés aláírásának megtagadása. A legszélyesebb következménye az, hogy egyelőre Románia nem vehet kiív részt a nemzetek szövetségében. A már megállapított határokat nem lehet megváltoztatni, háborút egy nemzet sem üzenhet Romániának, a nemzetek ligájából való kimaradás pedig Romániát igazán nem érinti súlyosan. Különben már az antant köreiben is kezdik belátni, hogy ez a békeszerződés, amelyet most Versaillesben készítenek, nem maradhat meg, tehát a népek ligájára építeni nem lehet. Olaszország, Franciaország és most már Anglia egész közvéleménye is nyíltan Románia mellé állott és gyanolja a négy világbíró. Ez állások közvéleménye belátta, hogy Románia helyzetében egyetlen ország sem írta alá ezt a békeszerződést. A háború előtt Románia szuverénitása teljes volt, tehát lehetlenség akceptálni azt, hogy a háború után elveszítse szuverénitását, hiszen sem Anglia, sem Franciaország nem hozott olyan áldozatokat a háborúban, mint Románia és ezekhez csak Olaszország áldozatai hasonlíthatók. — Az utolsó órákban kaptuk azt az értesítést, hogy Amerika közvéleménye is kezd Románia mellé állni.

A MAGYAR KÜLPOLITIKA

Somssich külügyminiszter nyilatkozik a magyar jövőről és a nemzetgyűlési választásokról

Bécs, okt. 6

A „Reichspost” „Magyarország legközelebbi jövője” címen közöl egy beszélgetést, amit egy hollandiai újságíró folytatott Somssich József gróf magyar külügyminiszterrel. Az interjú a vottzdammi „Maasboode” számára készült és a következőképpen hangzik:

Az újságíró első kérdése az volt: Igaz-e, hogy a kormány meghatározta a közt a választások kiírására?

A külügyminiszter ezt felelte:

— A kormány létszáma az a sziklaszilárd meggyőződés, hogy a nép többségét képviseli. Ez okból a kormánynak nincs forrás kívánsága, mint az, hogy a választások eredményével bizonyíthatóan be az egész világnak, hogy felfogása helyes volt. Ez volt a kormány álláspontja kezdettől fogva és ezért sürgősen kiírjuk a választásokat amint alkalom kínálkozik rá.

A második kérdés az volt:

— Hogyan szándékozik a kormány a választások eredményének megkérdőjelezhetőségét biztosítani, hogy ne állíthassák utólagosan, hogy az ország terror befolyása alatt döntött?

— Eppen ezért, felelte a miniszter, akar a kormány minden lehető megtenni arra nézve, hogy a választásokat senki se támadhassa meg. Ebben a tekintetben elme egy a legfelsőbb határig és nemcsak rossz néven nem veszi, hanem határozottan örülne annak, ha a külföldi sajtó képviselői ellenőriznék a választásokat. Sőt az a szándék, hogy az alkotmányozó országgyűlésre szóló választásokat az antant legerősebb ellenőrzése alatt hajtsa végre.

— Megmered-e a förtendőhöz s ha igen, régi formájában-e, vagy megreformálják?

— A kormány semmi lehetet-

ben sem akarja a repakertat nyilvánítását befolyásolni. Miképpen ez államforma kérdésében, úgy ebben az alkotmányjogi reform kérdésében is, a nemzetgyűlés fog dönteni.

— Milyen lesz a zsidók helyzete Magyarországon? — kérdezte az újságíró.

A miniszter ezt felelte:

— Erről csak annyit mondhatok, hogy Magyarországon nincs aköz zsidókérdés. Igaz, hogy a bolsevizmus előtérbe tolta ezt a kérdést és tagadhatatlan, hogy a parasztok egy része a zsidókon töltötte ki a bosszúját, sőt zsidóellenes zavargások is voltak. De legyen róla meggyőződve, hogy a hazafias gondolkodású magyarság teljesen távol van ettől a felfogástól, sőt ellentéti. A kormány nem teheti róla, hogy a magyar kormányzati vezérei és profétái jórésben zsidók voltak. A fejjelöllet azonban nem lehet programja olyan kormánynak, amely felelősséget ezt tartja, hogy az ország minden erejét egyesítse. Egyébként csak a türelmes papíron lehet rendszeres zsidóüldözésekről és pogromokról beszélni.

— Milyen viszonyban lesz Magyarország az új nemzeti államokkal? — kérde az újságíró.

— Erre a kérdésre nagyon nehezen lehet megfelelni.

Egy dolog azonban bizonyos: Magyarországnak békére van most szüksége és meg kell erősödni. Egyetlen nép sem szenvedett oly sokat, mint a magyar. Szomszédainkkal felülül jó barátságban akarunk élni és meg lehet, hogy köztünk és a szomszédos államok között gazdasági közlekedés jön létre, ha szomszédainkban is meg van a hajlandóság és a jóakarás.

HIREK

Tavasszal villamost építenek

Elvették a régi terveket — Sürgősen a vasút a hivatalnokok miatt

Kolozsvar, okt. 6

(S jót tud.) A kolozsári közúti villamos felépítését sok nehézség akadályozta meg régen. Egykori szerződések, régi engedmények állították a villamos vasút építésének útjában. Mindezeket elhárítva, 1914-ben kötött a város a Ganz-céggel az építésre szerződést. Jött a háború és felborították a kidolgozott terveket. Most ismét fölvetődött a fontos kérdés.

Pop Jullán dr. primer volt az, aki a villamos kiépítésének az eszméjére fölhitva ismét a figyelmet. Sok volt ugyanis a panasz emiatt, hogy újabban érkező hivatalnokcsaládoknak a Monostorra, meg a szélső periferiákra kell kiköltözniük, mert beljebb sehol sincs hely.

— Bizony, jó ideig lehetetlen segítői ezeken a dolgokon, mondta a polgármester. Számolunk azzal is, hogy a kényelmetlenségek még súlyosbodik fognak, amikor majd az új hivatalnokok nap nap után kénytelenek a több kilométer hosszú útságra utakat begyalogni naponta többór is a lakásaiktól a hivatalig. Kolozsvar nagyon szép jelölt város, a hivatalokat azonban nem lehet decentralizálni, azoknak lehetőleg a központban kell elhelyezkedniük. A hivatalnokoknak nem igen telik arra, hogy kocsi járjanak haza, meg a hivatalaikba, — a mai lakóviszonyok pedig lehetetlené teszik, hogy valameányi új hivatalnokokat a központban telepíthessük meg. Mással kell gondoskodnunk, ócsa, pontos és megbízható közlekedési eszközről a számukra. Ez lesz a közúti villamos, amely egyike Kolozsvar legsürgősebb szükségleteinek és éppenséggel nem az a lényegesebb vagy reprezentációs dolog, ami lehet valami kisebb provinciális városban.

Hosszu Vezul, főjegyző, aki most a villamos előkészítő munkáinak egyik referense, így nyilatkozott a „Keleti Újság” munkatársa előtt:

— Már kora tavasszal megkezdjük a villamos kiépítését, annyira sürgősen a szükség. Hamarabb is elkezdődne, de a téli időjárásal együttjáró zivókót nem akarjuk a város vezérére elvállalni. Az előbbi vezetőség kidolgozta a villamos tervét, de a megvalósítás lehetetlen volt a háború miatt. Most mi meg fogjuk valósítani a terveket. A tél éppen elég időt ad a dolog finansziális elintézésére és az építési munkák előkészítésére, a tavasz már a munkák. Eppen jókor kezdődnek, foglalkoztatni tudjuk majd a munkaalalom nélkül szükkülő munkásokat. Egészen bizonyos, hogy a villamos jó üzlet lesz, amely sok finansziális hasznot is fog jelenteni a városnak, akár teljesen városi rezsién merad, akár kiadja magánvállalkozásnak.

A város mérnöki hivatalában a villamos terveit most számítták át és rendezik munka alá. Nem közveszélyes jellege lesz, mint például a budapesti, a város elhelyezkedése ezt nem teszi lehetővé. A Mátyás király-ter centrumába egyes vonások futnak majd be a Wessely Miklós utca, Monostori-ut, Deák Ferenc, Kossuth Lajos és a Jókai-utca felől, oda-vissza kocsikkal, itt lesznek az állások.

— Szentmiklósi József felelős-szerkesztő távolléte miatt a „Keleti Ujság” szerkesztéséért dr. Zágony István felelős.

— Jönnek a román és francia tanárok. A bukaresti „Viitorul” írja: A kolozsvári egyetem orvosi fakultásának tanárai október 1-én indulnak Kolozsvárra, hogy október 15-ig átvegyék a klinikákat. — Nicolau István dr.-t a dermatológiai és vérbajok tanszékére hívták meg. Október 25-én külön vonat indul Bukarestből Kolozsvárra a tanárok családjával és podgyászaival. Addig az illetékes hatóságok a tanárok részére szükséges lakásokról gondoskodnak. A jogi karba kinevezték újabbán: dr. Jönescu, a politika és közgazdaság, Radu Jergut a nemzetközi jog tanszékére. E hó végéig megérkezik az a tíz francia tanár, akiket meghívtak a kolozsvári egyetemre.

— egy új határidő a választásokra. Bukarestből jelentik: A romániai választások határidejét a következőképpen állapították meg: A kamara részére november 2., 3. és 4. napjai; a szenátus részére november 7. és 8. napjai. Az egyetemek november 9-én választják meg szenátorait. — Erdélyben a jelöléseket október 24–29. napjain fogják bejelenteni.

— Feloszlatták a szebeni közéleti rezsortot. Nagyszzebenből jelentik: Október elsőjén a kormányzó tanács közéleti rezsortját feloszlatták. Egelőre az iparügyek osztályában fog egy életvezetési igazgatóság működni, amelyet most szerveztek.

— Akadálytalanul érkezett meg a fehérpénz vonata. Kolozsváron — különösen a kávéházi körökben — elterjedt az a hír, hogy az a vonat, mely Bécsbe vitte a beváltásra küldött fehérhátú pénzt, nem érkezett meg. Beszéltek a vonat felértékeléséről is, katasztrófáról is és sok olyan kitalált hírekről, amelyekkel rémiszgethették a közönség édeselt részét. A kolozsvári pénzügyhatóságok ma távirati értesítés érkezett arról, hogy a fehérpénzvonal rendszeren és akadálytalanul érkezett meg rendeltetési helyére. Sőt az értesítés azt is tudtatta, hogy a fehérhátú pénz beváltása meg is történt. Nehány nap múlva a kékre váltott pénz meg is érkezik Kolozsvárra.

— A korona árfolyama. A korona értéke a pár hét előtti mély süllyedés után emelkedést mutat. A svájci árfolyam 6 centimeről 7 és háromnegyedig emelkedett, de jelenlegi áremelkedést mutat a bukaresti ár: 45–47 bani. Pénzszakértők véleménye szerint egy antant kölcsön nyújtása áll a közönségben és ez a szerény emelkedés is ennek tudható be.

— Tízáné egy svájci kaland hirtében. Tizsa István gróf özvegye itthon él s igen szerény idős asszony. Nem él Svéjcban és nem is morfnista. De a külföldi lapok összelevesztik valami felvilágí magyar nővel, bizonyára még a nővel. A „Daily Express” Gafból szenzációs felvilágítást jelent. Svájci lapok közölték, hogy a Montreux-szállóban halva találtak egy fiatal angol nőt. Halálának oka morfnibefecskendezés volt. Hír szerint a befecske dezét egy magyar urnó hajtotta végre, aki bridge játékon rendkívül nagy összeget veszített. A „Droit du Peuple” jelent, hogy a büntény miatt letartóztatott urnó Tizsa grófnő, a volt magyar miniszterelnök özvegye. Hozzáeszi a lap, hogy a fogságból szanatóriumba szállították. Or-

vosi megfigyelés alá helyezték, mert morfnista és nem beszámítható. A lap szigorúbb rendelkezéseket kér és felvilágosításokat a nyilvánosság részére. — Nem lehetetlen, hogy valamelyik Tizsa grófnőről, vagy grófnőről van szó, de nem Tizsa Istvánnőről, kinek már egy párszor halálhírért is költözték, de rokonai körében itthon él.

— Csoma kapitány meghalt. Kolozsvár városánál hosszú időn át fontos vezető állást töltött be Csoma Zsigmond rendőrkapitány. Sokáig volt a rendőri iparhatóság vezetője, majd a büntető osztály élére került, hol a legnagyobb odaadással és buzgósággal igyekezett örökölni a város közrendje felett. Emlékezetes az a harc, amit pár évvel ezelőtt az akkori rendőrfőkapitánnyal folytatott hírlapi nyilatkozatokban és egy fegyelmi eljárás feltűnését kellett iratában. Csoma kapitány erélyesen foglalt állást akkor is az ellena kísérlet ellen, hogy bárkinek az érdekében a büntető nyomozásokra felsőbb helyről befolyást gyakorolhassanak. Amikor a városházára beköltözött a román imperium, ő is távozott hivatalából.

A vérhasjárványnak lett áldozata, amely a múlt héten döntötte ágyba súlyos betegen. Vasárnap reggelre meghalt. Temetése kedden délután lesz a temető halottak kápolnájából.

— Megkerült e 400 tonna szén. Vasárnapi számunkban magánértesülésből szerzett információ alapján megírjuk, hogy 400 tonna szén különböző forgalmi nehézségek miatt nem érkezhett be rendeltetési állomásaira. Mint ma az üzlethezjáról értesülünk, a szén úgy Ko-

lozsvárra, mint Tóvis és Brassó állomásokra megérkezett és így a forgalom zavartalan lebonyolítása ismét jöndőre biztató van.

— Lesuhant az emeletéről. Szekvárocról jelentik: Hajnalban a Korona szálló előtt egy verőcsobban heverő embert találtak. Megállapították, hogy Kurezer Józsefnek hívják és kudarai kereskedő, aki a szállodában volt megszállva. Este 11 óra után ment fel emeleti szobájába s az ablakon át zuhant le a járda kövezetére. A hivatalos vizsgálat azt állapítja meg, hogy az öreg hatvanéves kereskedő öngyilkossági szándékából leugrott az emeletéről. A haldokló embert, akit nem tudtak kihallgatni s akinek életbenmaradásához nincsen remény, hazaszállították Kuzsárra.

— Cukorkiosztás. Kolozsvár város közéleti üzem értesíti a hatósági ellátást élvező közönséget, hogy a keddi naptól, október 7-étől kezdődőleg a kenyvecskékre és cukorjegyekre fejenként 50 dkg. cukrot fog az összes hatósági élelmiszerraktárakban a bevásárlási napokon kiadni. Aki folyó hó 16-áig járandóságát nem veszi ki, azt elveszti. A cukor ára kg.-ként 23 korona.

SZINHÁZ

• Megnyitóelőadás a Színházban. A Nemzeti Színház átvétele folytán dr. Janovics Jenő magyar színház vezetője a Színházba költözött át, ahol szombaton este tartotta megnyitó előadását. A Lili bárónőt, Martos-Huszka operettját játszották ezúttal és a színházat teljesen megtöltötte a közönség, mely a dícséretre méltó előadást nagy teljeszettel hallgatta végig.

BELVÁROSI KOMÉDIA
Bucki Ferenccsal 2. (Bejárati a Király-u. felől.)
Igazgató: Kovács Jenő.

Az új, 5 lk műsor bemutató előadása:

A kérvény — És hozzászól meg... — Paradicsom — Bubi — Nádassy-Petrántáncok — Elsőrendű magánaszámok

Fellépnek: Dezséri Emma, Novák Duca, Petrány Ibolya, Székely Il. na, Dezséri Gyula, Gálosi Zoltán, Ince Vilmos, Körössi Endre, Mezei Andor, Szabó Zoltán és mások.

APRÓ HIRDETÉSEK

Prima új tölgyfa boros hordók bármilyen mennyiségben állandóan kaphatók. Bármilyen szakmába vágó megrendelések elfogadhatók. Keresztesi kádármeister Marosvásárhely, Lemingen-utca 5. sz.

Szakképzett almolnárt keres azonnali belépésre Vécsei malom. Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 4.

Egy a főzésben teljesen jártas szakácsnő keresetlik. Megegyezés levelezés útján. A cím megtudható a kiadóhivatalban.

Friss Portland cement és elsőrendű kátránypapír szállítmány érkezett Székely építőanyag-raktárba, Monostori utca 130. szám, ugyanott elött mész hornyolt és alma cserép legjutányosabban házhoz szállítva kapható.

Új bérház eladó. Érkezhetni lehet Hegedűs Sándor-utca 8. d. e. 8–9-ig, d. u. 1–3-ig. Vétel esetén lakás átvehető.

Fiatal nő kertész uradalmi állást keres január 1-re. Cím a kiadóban.

Keszdők részére zongorákat jutányos áron vállalkoz. Cím a kiadóban.

Eladó butorok. Schütz János-utca 9. Földszint balra.

Egy jó családból való, gimnáziumi érettségivel bíró ifjú, ki tökéletesen bírja a román, magyar és német nyelvet, alkalmazást keres mint gyógyszerészgyakornok. Esélyes megkeresések a felvételi feltételekkel együtt T. Dragomir, Zsibó, Szilágy m. küldendők.

Tanítónőt keresek két elemista leánykám mellé, német nyelv- és zongora tudók előnyben részesülnek. Ajánlatok fizetési igény megjelölésével. Schlesinger, Alvincz küldendők.

Keresünk megvételre vagy bérbe 5–6 kilométer sodronypályát teljes felszereléssel. Leszerelést vállalkoz. Kereskedelmi Bank, Szilágycseh.

Nagyobb vásárlások eszközlésére
Romániában felajánlja szolgálatait
Leo Mihailovici
Brassó, Bukarest,
Kapu-u. 68. l. e. Strada Lucaci 64
Mindenféle felvilágosítást szívesen adok.

Comisariatul guvernial — Cluj.

Sz. 1303/1919. c. g.

Értesítés.

Önként jelentkezők tudomására hozom, hogy szerdán, október 8-án külön vonat áll rendelkezésükre mindenirányban.

Podgyász szállítandó. Fénykép szükséges.

Cluj, 1919. október hó 6-án.

Dr. Ioan Boeriu,
comisar guvernial.

Cenz. O. Hulea.